Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betükből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések dija előre fizetendő. —

Orth. Izr. Hitközség, Derecske.

ווייר זוכען איינען שו"ב מומחה, ירא שמים אומ־
נעשפראָכענער גוטער בעל תפלה ובע"ק, מוהל
ווירד בעפאָרצוגט, שפעזען זועדען נור דעם אק־
צעפטירטען פרוינטעט. דער פאָסטען איזט יע
פ־יהער צו בעזעטצען, אָפּפערטע זינד צו ריכטען אן

Meisner Sámuel hitk. elnök,
Derecske.

Apró hirdetések

Hirdetési dijszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betükből 32 fillér. *Állást keresőknél* szavankint 13, vastagon szedett betükből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jeligés levelek kettős boritékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a dij előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetit házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetit: Schwarcz Gábor, Rákóczi-ut 80. fsz. 5. Tel.: J. 378—69. Elsőrangu külföldi összeköttetések.

PÉNZTÁR kezeléshez tüchtig, ügyes, megbizható fiatalember, vagy komolyabb leányt jobb-házból keresek. Fried Ignácné füszernagykereskedése, Mezökövesd.

ORTH. MACESZT bármily mennyiségben, olcsó árak és előnyös feltételek mellett szállit, továbbá — csakis Gizella-malmi lisztet sütésre vállal Epstein Sándor orth. pászkasütő, Tiszafüred. Telefon: 31.

CSINOS utcai szoba kiadó. Ugyanott orth. kóser koszt kapható. Salamon, Laudon-u. 4. sz.

TIFERESZ BACHURIMOK figyelmébe! Kérje purimi szindarabjaim idei jegyzékét! Mannheim, Debrecen, — Miklós-u. 11.

OKLEVELES tanitó ajánlkozik vidékre, polgári és középiskolai tanulók előkészitésére. Szives értesitéseket »Perfekt német és héber« jeligére.

SZOMBATTARTÓ, polgárit végzett pesti fiu, nyomdásztanoncnak azonnalra felvétetik. Karpfenstein-u. 10.

HAUSBÓCHERT keresek. Csakis jól tanulók, németül beszélők, akik 6 éves fiammal is foglalkoznának. — Kor, igény és bizonyitványokkal felszerelt pályázatok: Grosz Manó főrabbi, Sarkad, Bihar-m. cimre küldendők.

JOBB napokat látott, idősebb zsidó asszony ezuton kéri hittestvéreit, hogy egy használt varrógépet juttassanak számára, hogy valamiképen kenyeret kereshessen. VII., Telep-u. 68. fsz. 3.

SZIKVIZGYÁR, uj berendezéssel, jómenetelü, eladó, kedvező fizetési feltételek mellett. »Párnószó« jeligére a kiadóba.

HALLÓ! Közeledik a purim! Figyelem! Ifjak, Öregek, Bócherek és Fiatalok! Megkezdhetjük a szállitást a purimspielokból, legelsőrangu és kacagtató purimspielok kerülnek szállitásra és mindenkinek érdeke; hogy minél előbb rendeljen, amig a készlet tart. Árak 1 pengőtől 6 pengőig. 1, 2, 3, 4, 5 személyesek 1-től 5 felvonásig. Szállitás a postaköltség elkerülése miatt csakis a pénz előzetes beküldése mellett. — Utánvétel melletti szállitásnál 1 P költséget számitok. Reich Béla tanitó, Turistvándi, Szatmár m.

JÓ, OLCSÓ és gyors munkát készitek, levelezőlap hivásra jövök. — Grosz Dávid cipész, VII., Kazinczy-u. 14. (Az uj mikve mellett.)

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sirkőüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

A csodarabbi
3 felvonásos kacagtató
purimspiel.
Ára előadási engedélyel 4 pengő (portómentesen). Megrendelhető a pénz előzetes beküldése mellett **Schwarcz Izidor** tanitónál, **Kiskörösön.**

REMÉNY
zsidó ifjusági folyóirat.

Zsidó ifjusági regények, elbeszélések, darabok, sakk, stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő**
Félévre 4 pengő.
Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Jól szortirozott
előnyomda berendezéseket
a legdivatosabb mintákkal legolcsóbban szállit:
Bieler Testvérek, Szarvas
Belicev-u. 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
VI. Próféta ucca 7

Egyedül szombattartó **DOBOZGYÁR** Telefonszám: József 380-83
ROTTENBERG A. **BUDAPEST, Amazon-ucca 6—8. sz.**

Orth. kóser
Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2—2 és fél kilogrammig
Trappista 1—1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag
állandóan a legjobb minőségben kapható a
Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.
Készitményeink a tejtermékbirálatokon többszörösen első dijjal kitüntetve.
Hechser a sárvári orth. hitközség rabbiságától. — Kérjen árajánlatot!

Budapest, 1930. január 31 5690. Sevát 2. **40 fillér** **VI. évfolyam 5. szám.**

ב"ה אללגעמיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA: **Groszberg Lipót** ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10. TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791. EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI: **Groszberg Jenő**

A mi optánsaink

Amikor az egész ország a hágai tárgyalások befejezésének a hatása alatt áll s az egész kérdéskomplexum legfontosabb momentumaként az optáns-ügy szerepelt, nem állhatjuk meg, hogy pár szót ne füzzünk a Hágában megkötött s remélhetőleg egy ujabb, szebb korszakot megnyitó, — egy békésebb és egészségesebb atmoszférát létesitő megegyezéshez. Ám micsoda speciális mondanivalója lehet egy orthodox zsidó orgánumnak ebben az ügyben, az általános békeóhajon kivül, különösen, ha, mint politikával nem foglalkozó lap, az összes politikai vonatkozásoknak el kell maradniok és egyetlen szempont marad csupán irányadó: a zsidó vallásosság kérdése? És mégis, valahányszor végiggyürüztek az országban a hágai tárgyalás hullámhegyei és hullámvonalai s a napisajtóban állandóan felbukkant az optánsok problémája; mi mindig sok zsidó testvérünkre gondoltunk. Nem áll jogunkban, arról elmélkedni, vajjon az optánsok ügye elintézésének költségeit ki fogja lényegében fizetni, de egy bizonyos: a magyar kormány kitartással, bátorsággal és szeretettel védelmezte azoknak az érdekeit, akik kinyilvánitották akaratukat a magyar állampolgársághoz, akik kijelentették, hogy magyar állampolgárok akarnak lenni, szóval: akik optáltak. A kormány becsületbeli kötelességének tartotta az értük való sikraszállást; ez kétségbevonhatatlan tény. És ebbe kapcsolódik a mi speciális zsidó kivánságunk. Mert vannak nekünk, itt az országban, ezerszámra zsidó optánsaink, akiknek az ügye még nem intéződött el olyan simán s oly eredményesen.

A mi optánsainknak nincsenek nagy földbirtokaik, csupán két dolgozó kezük, kis boltjuk, vagy műhelyük van. Nyugalmat akarnak, — gyermekeiket akarják felnevelni és az életküzdelem közepette vigaszt, reményt, erősitést, élettartalmat, az élet cudarságain felülemelő hitet találnak az ősrégi vallásosság törvényeinek a gyakorlásában és követésében. Ők nem tehetnek arról, hogy Mármarosban, Szilágyságban és egyéb elszakitott területen születtek és Magyarországon beljebb kerültek. Ők nem tehetnek arról, hogy a hatalmi erők megváltozása következtében szülőföldjük más állam lett. Nem politikából, de az élet törvényeinek reális valóságának hatása alatt optáltak s kifejezést adtak ama óhajuknak, hogy meg akarják tartani régi állampolgárságukat. Igazán olyan szerény, oly emberi és olyan természetes kivánság, amelyet a mi optánsaink nyilvánitottak. A mi optánsaink ügye azonban mégsem akar dülőre jutni. Kérelmük teljesitését olyan okiratok beszerzésének feltételeihez kötik, melyek beszerzése, különösen zsidóknak, ugyszólván lehetetlen. A mi optánsaink nem tehetnek arról, hogy Mármarosban s egyéb területen hatvan—hetven évvel ezelőtt nem vezettek felekezeti anyakönyvet, államérvényességgel felruházható módozatok mellett, arról sem, hogy a házasságkötést I-ten és emberek előtt igazoló k's zübó intézkedése még abból a korból való, amikor az emberek megjelölésére az apa nevét használták és a k'szübó szövegének megállapitója Simajn ben Setách, kétezer évvel ezelőtt nem gondolhatott arra, hogy késői utódjainak százai, ezrei kötelesek lesznek, mint magyar optánsok bizonyitani szüleik házasságkötését s a házasságkötésükről szóló k'szübó okirat nem lesz elegendő bizonyiték, mert nincsen benne a felek családi neve s mert a mai világban egy ötletszerü, vagy célzatos rendelet többet nyom a latban, mint a mai emberiség egyik legrégibb okmánya. Azt sem tudja a mi optánsunk bizonyitani, hogy apja, aki valamilyen eldugott faluban lakott, fizetett-e adót, mert a szegény falusi szatócs nem őrizhette ellen, hogy a nótárius ur ügykezelése milyen.

Mindezeknél fogva sok zsidó hittestvérünk számára az a követelmény, hogy magyar állampolgárságuk elismeréséhez mutassák be 80 év előtt született apjuk, vagy nem anyakönyvelt anyjuk születési bizonyitványait, avagy egy falusi metsző előtt foganatositott házassági egybekelésüket, stb., — tulajdonképen a kérelem megtagadását jelenti. És itt eszünkbe jut a nagy héber költőnek sóhaja, amely Jiszróél hazavágyó gyermekeit ugy nevezi: »a hozzád kötöttek, üdvödnek előmozditói, nyájadnak maradéka« (ászirájich, dajrsé selajméch vehém jeszer ádorájich). A mi optánsaink is ilyenek. Ide vannak kötve e földhöz, szerény munkájukkal az ország jólétét igyekeznek gyarapitani és a megkisebbedett nyájhoz tartoznak, amelyet tehát az előreláto pásztornak fokozatosan kell gondozni, hogy egy bárány se vesszen el belőle. Most itt volna tehát az ideje az ő ügyük kedvező elintézésének. Miért függjön családok békéje, becsületes, szorgalmas emberek nyugalma egy néhány formalitástól, amelyeknek jogossága az igazság szempontjából nagyon is kétséges s legfeljebb a hatalom jogán állnak fönn. — Amikor tehát a mult héten az optánsok ügyéről annyit hallottunk, a mi birtoknélküli optánsaink jutottak eszünkbe. Ha Hágában olyan jól lehetett kielégiteni a gazdag optánsok követelményeit, áldozatok árán, talán lehetne folytatni ezt az áldásos munkát befelé, olyan téren, ahol nem kell semmi áldozat, csak egy kis jóindulat.

Egy nemes elhatározással módjában állana a kormánynak számos ártatlan zsidó család szeméről a könnyeket letörölni, mely gesztus a közvélemény egyhangu helyeslésével találkoznék.

Az orthodox közélet egy-két aktuális kérdése

Irta: FONFÉDER MÓZES, a békéscsabai orth. hitközség elnöke

Szent meggyőződésünk szerint az orthodoxia a Tóra sziklaszilárd alapzatára épült és igy semmi kétségünk afelől, hogy mindenkor ellent is fog állni az idők viharainak. Mindez nem jogositja fel azonban arra azokat, akik kezébe az orthodoxia a sorsának intézését letette, hogy ölbetett kezekkel nézzék a viharok közeledését s hogy ne igyekezzenek az orthodoxia életébe vágó, folyton ismétlődő támadásokat és káros jelenségeket minden erejükkel elháritani.

A kenyérért folytatott küzdelem egyre keményebb és különösen nehéz nekünk orthodox zsidóknak, akiknek egy szombatot nem tartó társadalomban kell szombatot tartva elhelyezkednünk és igy egy napi munkaidő hiányával meghendikepelve kell a nagy versenyben helyünket megállni. Ezért szükséges, hogy vezetőink állandóan résen legyenek és idejében emeljenek vétót minden olyan hatósági intézkedés ellen, amely legtöbbször minden szándékosság nélkül is a husunkba vág és amelynek megfelelő preventiv intézkedésekkel talán elejét is lehetne venni.

Az ujságokban többször szó volt már arról a törvényjavaslatról, a mely a napi 8 órai munkaidőt akarja behozni. Foglalkozott-e már vezetőségünk e kérdéssel? Megtette-e a kellő lépéseket arra, hogy ez a rendezés ne sujtsa duplán azokat, akiknek a szombat megtartása miatt hetenként csak öt nap áll rendelkezésre? Valahányszor ilyesmiről olvas az orthodox kispolgár, remegve gondol arra, hogy ismét megnehezült létfönntartása és tekintettel arra, hogy a nyilvánosság elé sohasem kerül, hogy vezetőségünk mit tervez ebben vagy abban az ügyben, védtelennek és jogilag kiszolgáltatottnak érzi magát.

Evvel kapcsolatban megemlitem, a magántanulók kérdését. Nézetem szerint a Zsidó Ujság nem domboritotta ki eléggé e kérdésnek döntő fontosságát az orthodoxia szempontjából. Azt sem értem, hogy annyi orthodox tanférfiu között senki szavát nem hallatta ebben a kérdésben. A kultuszminiszter rendelete ugyszólván lehetetlenné teszi a magánuton való vizsga-letevést. Ez sulyos csapást jelent az az orthodox szülőre. Mit tegyen a vallásos apa, aki fiát meg akarja tartani orthodox értelemben vallásosnak, de amellett el akarja vele sajátitani azt az elemi müveltséget, amely nélkül a mai életküzdelemben megállni nem lehet? Tisztelettel kérdem tehát, felvilágositották-e már a minisztériumot, hogy az uj rendelkezés az orthodoxia egyes rétegeit lelkileg kinosan érinti? Nagyon szeretnénk itt, a vidéken hallani arról, hogy a rendelet elháritására tett-e valamit vezetőségünk.

*

A multkor a Zsidó Ujság-ban szó volt arról, hagy az amerikai Joint minden, bennünket környékező országban, kis existenciákat támogató kisbankokat létesitett. Miért nem történt e téren nálunk semmi? Azt olvasom, hogy neológ részről most próbálkoznak ilyen kisérletekkel. Mi, itt vidéken azt hisszük, hogy az amerikai zsidóságnál orthodox vezetőségünk többet tudna elérni, mint a neológ intervenció.

Tudom, hogy kritizálni könnyebb, mint cselekedni. De viszont azt is tudom, hogy minden közélet elsorvadása a hallgatag dermedtség, a néma közöny és a szótlan indolencia. Beszélni kell, hogy a vezetők lássák, hogy a nép érzi, mennyire nincs itt minden rendben s ez által tevékenységre, közbelépésre, közéleti buzgolkodásra adjunk alkalmat. Ész lá-âszajsz. A cselekvés ideje elérkezett.

Hirsch Sámson Rafáel

Irta: FISCHER FÜLÖP.

II.

A tizedik levélnél tartunk, lelki szemeink előtt elvonul Izráelnek tragikai és felemelő mozzanatokban oly gazdag sorsa, az i-teni Gondviselés szárnysuhogása lebeg az ő történelmi menete fölött. S Izráelnek sorsából és az i-teni Gondviselés intézkedéseiből Hirschnek lelki szemei előtt diadalmasan bontakozik ki ama örök törvény, mely a világegyetemet létesitette és fenntartja, mely az emberiséget megteremtette és vezérli, mely a világmindenségnek pillérét alkotja. Más szavakkal: a »19 levél« lélekzetfojtó paragrafusok elvetésével, Hirsch vallásbölcsészetének megkapó rendszerét tárja elénk. I-ten létezésének bizonyitása felesleges az ő számára. Az embernek e földi életben való célja, a zsidónak életrendeltetése után kutat és ezen célt és rendeltetést a teremtő akarata iránti, szabad elhatározásból fakadó alárendelésben találja meg. »Igazságosság, szeretet és nevelés« képezik szerinte a zsidó életfeladatnak pilléreit és éppen ezért minden egyes törvénynél azt kutatja, hogy kinek és minek az irányában akar az igazságot és szeretetet gyakorolni és miképpen akar az a törvény éppen azáltal nevelőleg hatni az — egyénre, vagy az összességre. E módon hat nagy kategóriába sorozza a Tórának az összes, a góluszidókben is megvalósitandó törvényeit.

1) Történelmileg kinyilatkoztatott eszmék I-ten, a világ, emberiség és a zsidóság felől.

2) Az igazságosságnak emberekkel szemben megvalósitandó törvényei.

3) Az igazságosságnak embereknek alárendelt lényekkel szemben való rendelkezései.

4) A szeretet törvényei az összes lények iránt.

5) Emlékjelek az emberiség és a zsidóság alapvető igazságai számára, melyek szavak és tettekkel kifejezett szimbólumban öltenek testet.

6) Az ember belső életének megszentelése és avatása a külső élet számára.

A visszatekintő szemlélődésnek e 14 levele képezi a könyv legnagyobb részét; a jelennek vizsgálata és a jövő feladatainak vázolása alkotják a befejezést. Az ifjunak a zsidóság ellen felhozott vádjait a mesternek nyugodt biztonságával morzsolja szét Ben Cziél (Hirschnek a 19 levél első kiadásakor használt álneve), kinek fürkésző pillantása a dolgok legmélyéig hatolt és szavai lelkes visszhangot ébresztenek a felvilágositott ifju lelkében. Majd a zsidók emancipációjának kérdése és a reformmozgalom lesz az igazi zsidóság szempontjából megbirálva és megvilágitva, miglen a 18-ik levél a zsidóság életprogrammját tüzi ki és a Tóratudásnak világi, modern ismeretekkel való összekötésében és az ifjuságnak ily szellemben való nevelésében pillantja meg a zsidóság üdvét és mentsvárát. (Amint már mult számunkban hangsulyoztuk, a magyar orthodoxia nem fogadta el Hirsch ezen elvét. Szerk.)

»S ha csak egyetlen is maradna meg, — egyetlenegy zsidó, a Tóra könyvével a kezében, Izráel tanával a szivében, Izráel világosságával a lelkében — ez az egy is elegendő — akkor sincs elvesztve Izráel ügye«.

Ezek alapvonásai a 19 levélnek, mely tisztitó orkánként zugott végig a nyugati zsidóságban, elszáradt fa-velek és korhadt ágak gyanánt söpörve el utjából a hagyományos zsidóság ellen felhozni szokott vádakat.

»Chajrév, Versuche über Israels Pflichten in der Zerstreung« c. művét korábban irta meg és csak külső körülmények késztették arra, hogy ezen hatalmas münek kiadása előtt, mintegy a Chajrév számára előkészitő mü gyanánt megirja és kiadja a 19 levelet.

Nagy szerénységében csak »kisérletek«-nek nevezte a mester ezen remek művét, melyben Izráelnek még a jelenben is érvényes kötelmeit kivánja az emberi ész számára megértehetőbbé, felfoghatóvá tenni. Nem minden aggály nélkül bocsátotta a nagy nyilvánosság elé ezt a hatalmas művet. Nem minden alap nélkül félt attól, hogy a Tórához még hiveknek táborában gáncsolni fogják azért a kezdeményezésért, hogy klasszikus német nyelven adja elő Chajrévben a Sülchon Órüchból meritett kivonatokat és róluk alkotott felfogását és nézeteit. Csakhogy a mester már korán felismerte, hogy hiába fog korának gyermekeihez a próféták szent nyelvén szólni, azok ugy sem fogják őt megérteni. Tehát azon a nyelven irt és szólt hozzájuk, melyet megértettek. Bizonyos tekintetben ez is ujitás volt. Csakhogy ezen ujitás nem a hagyományok lerombolását célozta, hanem ellenkezőleg, azt, hogy a reformhősök által létalapjaiban megtámadt hagyományos zsidóság a fenségességnek királyi biborpalástjában jelenjen meg a 19-ik század gyermekei előtt.

A Chajrévhez irt bevezetésben tömören kifejti ama rendszert, mely ezen mü irásánál irányitotta őt. Részben a Sülchon Órüchból meritett kivonatokat ad vissza, de a sajátságosabb részt a szerzőnek ama szabványokhoz füzött vallásfilozófiai nézetei és fejtegetései képezik.

Lehetetlen, hogy ezen dolgozat szük keretében akárcsak néhány morzsányit is közöljünk a szellemi javak ama páratlan készletéből, melyben a Chajrév bővelkedik. Mindazok, kik eme halhatatlan értékü könyvet alaposan ismerik, tanuságot tesznek amellett, hogy ez valóságos életkalauz, mely hüségesen kiséri végig azt, ki vezetésére bizza magát, a korai ifjuságtól az aggkor napjaiig, borus és derüs napokon egyaránt. S akármiről is beszéljen nekünk; legyen fejtegetésének tárgya I-ten iránti szeretet, vagy I-tenbeni bizalom, alázat vagy irgalmasság, Sábosz, vagy ünnepek, tefilin vagy cziczisz, tisztelet vagy béke, ima vagy áldásmondás, — a legmagasztosabb eszmék és eszmények sugárkévéitől körülragyogva jelenik meg mindez az elragadott olvasó előtt.

(Folyt. köv.)

Csodaszép parókák!
Tartós ondolálás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!
Pock Károly
hölgyfodrász
Bpest, Andrássy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10.

A Kajszél Máárói felfedezése

Különös aktualitást nyert alábbi tanulmány abból az alkalomból, hogy a *bészhámikdos* Nyugati Falának *(kajszél máárói)* az arabok által vitatott tulajdonjogát a Népszövetség tárgyalja.

Egyik ősi nagy tudósunk, Rabbi Méir Chagis, a Szentföldről szóló feljegyzéseiben a Nyugati Fal felfedezéséről érdekes történetet jegyez fel:

A Szentföldön lakó müvelt törökökhöz, a Szentföldre vonatkozó török történelem iránt érdeklődvén, a Nyugati Fal felfedezéséről következőket tudtam meg:

Midőn 1540-ik évben Szolimán török szultán Jeruzsálemet meghóditotta, a szentély területének nyugati részén levő, egyik palotát rendeztette be magának lakosztályul. Ez később igazságügyi palota lett. Történt egyszer, hogy a szultán ablakán keresztül észre vette, hogy egy elaggott nő hátán batyut cipelve közeledik és annak szeméttartalmát a palota közelében szórja el. Erre a szultán éktelen haragra gerjedt, dacára annak, hogy ott eddig is hatalmas szemétdomb tornyosult, mégis határtalan mérgét szólt a mester ama szabványokhoz füzött vallásfilozófiai nézetei és fejtegetései képezik.

Lehetetlen, hogy ezen dolgozat szük keretében akárcsak néhány morzsányit is közöljünk a szellemi javak ama páratlan készletéből, melyben a Chajrév bővelkedik. Mindazok, kik eme halhatatlan értékü könyvet alaposan ismerik, tanuságot tesznek amellett, hogy ez valóságos életkalauz, mely hüségesen kiséri végig azt, ki vezetésére bizza magát, a korai ifjuságtól az aggkor napjaiig, borus és derüs napokon egyaránt. S akármiről is beszéljen nekünk; legyen fejtegetésének tárgya I-ten iránti szeretet, vagy I-tenbeni bizalom, alázat vagy irgalmasság, Sábosz, vagy ünnepek, tefilin vagy cziczisz, tisztelet vagy béke, ima vagy áldásmondás, — a legmagasztosabb eszmék és eszmények sugárkévéitől körülragyogva jelenik meg mindez az elragadott olvasó előtt.

(Folyt. köv.)

az anyóka fejtegetéseit, azután kiadta a parancsot, hogy tartsák őrizetben, mindaddig, mig állitásai valódiságáról meg nem győződik. Azután elrendelte, hogy figyeljék e helyet, s ha valaki ujból szemetet fog hozni, ujból állitsák elébe. Sőt a szultán maga is figyelte ablakán keresztül, hogy ismétlődik-e az eset. Nem kellett soká várakoznia, máris jelentkezett második és harmadik is, kik a szemét-batyuval megjelentek a láthatáron. Ezeket előállitván, ugy adták elő a szeméthordás tradicióját, mint az előbbi. A szultán mindnyájukat elzáratta. Azután elővette pénzes zsákjait és annak apropénz tartalmát széjjel szórta a szemeten, azon szándékkal, hogy a szegények kik a pénz után kapkodnak, a szemétből is felfognak markolni. Ezt napokon át igy folytatta, de látta, hogy igy az óriási szeméttömeg sohasem fog elkopni. Elővett tehát egy lapátot és kosarat, mintha a szemét elhordását megakarná kezdeni. Ezt látva a király udvari személyzete is nekibuzdult, utána pedig a környék lakossága követte példájukat.

A tömeg, mintegy 30,000 embernyire szaporodott, kik 30 napon át dolgoztak a szemét elhordásán. Ez ugy válik érthetővé, hogy járműveik nem voltak, melyeken szemétszállitást eszközöltek volna, a szeméttömeg pedig a hegy lábánál esett, ahol könnyü volt a hegy felől a szemetet egyre magasabbra és magasabbra tornyositani. — (Több mint 1400 éven át hordták ide a szemetet) — Midőn a szeméttömeget teljesen eltakaritották, láthatóvá vált a szentély nyugati falmaradványa, mely a mai napig is áll. A szultán szigoru parancsot adott, hogy nemcsak szemetet hordani, hanem még köpni sem szabad e helyen, mert ez I-tennek szent helye. Ezután előhivta a szegény zsidók egyrészét és szivükre beszélt mondván: »Ugy látom, hogy I-ten ujja volt, hogy én az ő házának alapfalát felfedezzem. Esetleg én általam kell, hogy az I-ten háza régi fényében tündököljön. Ehhez azonban nektek van előjogotok. Fogjatok tehát össze, az alap előttetek és épitsétek fel I-tennek szent házát az én költségemen. Semmi anyagi áldozat ne riasszon vissza benneteket, mert mindent teljesiteni fogok« Erre a zsidók mélyen szomorodott szivvel, nagy sirásba törtek ki, nem feleltek semmit, amire a szultán azt mondta: »Mit sirtok, holott örülnetek kellene, amiért az I-ten mentőangyalként küldött, hogy szentházát felépitsem, melyet a rómaiak, nem tudva annak szentséges voltát, elpusztitották, sőt annak helyét szeméttel megszentségtelenitették? A mennyiben pénz akadályoz benneteket, már hangoztattam, hogy az épitkezés az én költségemen történjék«. Egy aggastyán nagy sirás közben erre igy válaszolt: »Éljen felséges királyunk!« Mi hü szolgáid, hálát adunk I-tennek, amiért Felségedet erre ösztönözte. És különös hálával tartozunk Felségednek, amiért kegyelmével felajánlotta áldozatkészségét. Azonban hittünk szerint nem áll módunkban a szentélyt emberi kézzel felépiteni. Mivel mi hisszük és reméljük, hogy ha az ideje eljő, a jó I-ten a templomát angyalok által fogja felépiteni«. Erre a szultán azt mondta: »Tudom, hogy midőn Salamon király az általa felépitett szentélyt felavatta, azt kérte imájában, hogy ha más vallásu, bárhonnan eljő ehez a házhoz imádkozni, könyörgése meghallgattassék. Tehát az én felekezetemnek emelek templomot«. Majd arra kérte őket, hogy adják neki őstemplomuk méreteit és rajzát. Természetesen az átadott tervrajz nem volt teljesen hü. A templom (mecset) fel is épült, a szentélyhez hasonlóan beosztva, férfi, női és papi osztályra, külön és külön boltozat, mely a szentek-szentélyét jelképezi s mely mai napig is fenn áll, mint török mecset. Mi zsidók, pedig törhetetlenül várjuk a mosiách, hogy a bész-hámikdos, a két évezredes gólusz után felépüljön.

Az orosz pokolból

Vagy öt évvel ezelőtt Oroszországból az a hir érkezett, hogy a szovjet a krimi félszigeten zsidó gyarmatosokból álló köztársaságot akar felállitani s igy több százezer zsidónak ad elhelyezkedési lehetőséget. A szovjet e tervéhez a külföldi zsidóság támogatását kérte. A terv ellen a zsidó egyesületek egy része kikelt, mert az angol palesztinai politika elgáncsolási kisérletét látták benne, de Amerikában a terv igen népszerü lett s állandó támogatásban részesült.

Kezdettől fogva senki sem tudta megfejteni a krimi talányt, mert érthetetlen volt, mit akar a szovjet a zsidóság sürü letelepitésével elérni. A krimi kolóniák zsidó pénzen fejlődtek is és a legutóbbi orosz hirek szerint megoldódott a krimi talány: a zsidó kolóniákon akarja a szovjet bevezetni a legszigorubban a magántulajdon megszüntető kollektivizmust. Erre kellett a külföldi pénz. Moszkvából érkezett hirek szerint a mezőgazdasági komisszáriátus legutóbb kibocsátott rendelete értelmében beszüntették az egyes bevándorlók kolonizálását a szovjetunió összes országaiban. Ugyanekkor megszüntették a magánépités lehetőségét is s a jövőben csak kollektiv telepitéseket fognak engedélyezni. Ezzel egyidejüleg a termelésbe is bevezették a kollektivitási redszert. A kollektivizálási rendszerre vonatkozó rendeletet a krimi kolonizációra is alkalmazni fogják. Az oroszországi zsidóság körében nagy csalódást váltott ki a szovjet kormány uj agrárpolitikája. Az oroszországi zsidó körökben ugyanis abban a reményben éltek, hogy a külföldi zsidó segélyegyesületek (Agro Joint, Ica, Ort) közremüködésével sikerülni fog azokat a zsidókat is letelepiteni, akik a mezőgazdasági kolóniákon, a gazdasági átalakulások folytán elvesztették egzisztenciájukat. A zsidó telepesek, épugy, mint a szovjet államok más nemzetiségü parasztjai a mezőgazdasági kollektivizálás ellen foglaltak állást. Az Agro-Joint és a többi külföldi zsidó segélyszervezetek támogatásában részesülő oroszországi zsidó kolonisták elutasitják a kollektiv gazdálkodásba való belépést.

Az általános gazdasági szempontoktól eltekintve, a zsidó telepesek nagy veszedelmet látnak a kollektiv gazdálkodásban, miután a más nemzetiségü parasztokkal való közös gazdálkodásban veszélyeztetve van zsidó népi és vallási sajátosságuk is. Valahányszor a zsidók kifejezést adnak ezen aggodalmuknak, héber ellenforradalmároknak nevezik őket. Miután a külföldi zsidó segélyszervezetek hosszu lejáratu kölcsönökkel, felszerelésekkel és traktorokkal támogatják az oroszországi zsidó kolonisták nagy részét, a szovjetsajtó ellenséges, éles hangnemben támadja ezen külföldi zsidó szervezeteket.

A pénzt a szovjet megkapta és most már bolsevista módszer szerint köszönik meg.

Hirek

— **Eltiltották a körülmetélést Oroszországban.** Rigán keresztül érkezett oroszországi jelentések szerint Oroszországban minden emberi képzeletet felülmuló méreteket öltött a vallás elleni agitáció. Százakra megy a száma azoknak a zsinagógáknak, amelyeket eddig bezártak és nap-nap után özönével zárnak be tujabb zsinagógákat. Ez az agitáció féktelenségében odáig ment, hogy a szovjet egész Oroszország területén eltiltotta a körülmetélést. Több sulyos itéletet hoztak olyan orvosok ellen, akik a rituális szertartást elvégezték. Az oroszországi vallásüldözések ellen a londoni Albert hallban rendezett nagy demonstrációval kapcsolatban Bernard S. Deutsch elnök közli a kongresszussal, hogy az amerikai keresztény testületek egységesen magukévá tették az orosz vallásüldözések ügyét és elhatározták, hogy befolyásuknak minden sulyával meg fogják tenni a szükséges lépéseket a szovjet által folytatott vallásellenti kampánnyal szemben. Idézi dr. J. H. Hertz londoni főrabbinak az Albert hallban megtartott demonstráló gyülésen tett kijelentését, melyben a főrabbi azon reményének ad kifejezést, hogy az angol kormány és a világ többi civilizált kormányai méltó kifejezést fognak adni az oroszországi vallásüldözések elleni tiltakozásuknak. Ezek a lépések meg kell hogy tegyék a maguk hatását, azokra az orosz államférfiakra, akik a romboló atheizmust hirdetik. Ugyanilyen szellemben határozott egy legutóbb megtartott amerikai zsidó kongresszus is.

— **Templombezárások.** Hivatalos megállapitás szerint az 1929. év első nyolc hónapjában Szovjetoroszország területén kilencvenkilenc templomot zártak be. 1928..-ban összesen ötvenkilenc zsidó templomot záratott be a szovjetkormány. Oroszország nagy városai, igy például Szmolenszk, egyetlen zsinagóga nélkül maradtak.

— **Zsidó nevelés miatt börtön.** A zsidó szovjetbiróság öt hónapi fogházra itélt egy Mira Goldberg nevü smolewitsch-i öreg zsidó asszonyt, mert gyermekeit vallásos zsidó szellemben nevelte. Goldberg asszony »bünét« egy házi chéder felfedezése alkalmával állapitották meg.

REMÉNY
zsidó ifjusági folyóirat.
Zsidó ifjusági regények, elbeszélések, darabok, sakk, stb.
Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő**
Félévre 4 pengő.
Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Paróka
különlegességek
(Modern és tartós kivitel)
Olcsó árak
Altschüler
Bp. VII., Csányi ucca 12.
(Király-ucca sarok)
Telefon: József 310—79

Weisz Mór orthodox kóser sütődéje keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon J. 423-65.
Vidéki postacsomagok szállitása legpontosabban. — Gyors és pontos kiszolgálás.
Kérjen árjegyzéket! **Kérjen árjegyzéket!**

A két fenyegető csillagkép

— Legenda —

Réges-régen, messze, idegen országban élt egyszer egy király, aki kegyetlenül ráparancsolt az országában lakó zsidókra, hogy tagadják meg apáik I-tenét, legyenek bálványimádók; aki a királyi parancsnak engedelmeskedik, az az országban maradhat, ki ellenszegül, annak nem lehet maradása szülő földjén.

Nagy volt a sirás a zsidók között; ezerszámra vették kezükbe a vándorbotot, de akadtak olyanok is, akiknek földjén dusan szökkent kalászba a drága mag, akiknek házuk, kincsük volt, amit őseiktől kaptak örökbe s ők maguk takarékos munkával tetézték meg; ezek szinleg meghajoltak a király parancsa előtt, de mikor lakásuk leglegbelsőbb rejtekébe visszavonultak, könnyeiket hullatva, mellüket verdesve vették elő a taliszt és tfilint s ugy imádkoztak őseik módja szerint.

Mikor a király meghalt, fia, egy hatalomra vágyó zsarnok, erős kézzel akart szétütni a sok kisebb fejedelem között, akik jogara alatt éltek. A fejedelmi helytartók azonban elkeseredésükben összeesküdtek élete ellen. Megtudta ezt az egyik öreg zsidó, aki szinből meghajolt a régi király parancsa előtt s föltette magában, megmondja a királynak, hogy mi készül ellene; hiszen a király kegyetlen, szigoru ember, de mégis csak király, akinek az alattvalói engedelmességgel tartoznak; ha letaszitják trónjáról, fejetlenség lesz urrá az országon, senkinek az élete, vagyona nem biztos, hadd tudja meg a király hogy élete ellen törnek.

A király nem akart neki hinni, De azért a mondott időre fegyveres poroszlókat rejtett el a trónterem benyilója mögött s mikor az összeesküvők, akik megjelentek előtte, hogy hódolatuk zálogát, ezernyi kincset ontsanak lába elé — ez volt látogatásuk ürügye — s mikor vezérük törét kirántotta, betörtek a poroszlók a terembe, kicsavarták az ártó szerszámot kezükből és bilincsbe verték őket.

Az összeesküvők halállal bünhődtek, a király pedig maga elé hivatta az öreg zsidót és megkérdezte tőle, milyen jutalmat kér szolgálatáért.

— Felséges királyom, — felelte a zsidó — nem kérek vagyont, kincset, földet. Egyet engedj meg hogy ország-világ szine előtt zsidó lehessek megint és hogy atyáim hite szerint nyiltan is vallhassam az Egyi-tent.

A király mindenre el volt készülve, csak erre a válaszra nem. Gyülölte a zsidókat, de adott szavát nem szeghette meg s igy zord, kegyetlen tekintettel, egy szót sem szólva, csak fejét biccentve jelezte, hogy a kérést teljesiti.

Néhány év mulva a király még fiatalon, élete virágában elpusztult. Fia még félig serdülő korban követte a trónon. Az ifju uralkodónak eszébe jutott, hogy apja élete ellen összeesküdtek; feltette magában, hogy szeliden, kegyesen fog ja kormányozni népeit. De az aggodalom nem hagyta nyugton s mert féltette életét, elhivatta bölcs máguszait, s megkérdezte, milyen sors van megirva számára a csillagokban?

A csillagjósok azt felelték neki, hogy csak két jegy zavarja a konstellációt: a kos és bika jegye. Csak ettől a kettőtől óvakodjék, a többi nem hozhat veszedelmet reá. A király a jóslatot beiratta a nagy, hatalmas udvari könyvbe, továbbra is szeliden, bölcsen uralkodott, de néhány évvel házassága után ő is elhunyt.

Az öreg zsidó, aki már három király uralkodását is megélte, még mindig dacolt minden betegséggel és boldogan imádta i-tenét. A gyermekkirály is felserdült s mikor a királyi könyvben megolvasta, hogy a kos és bika veszedelmet hoz a királyi házra, egyszerüen kiadta a parancsot, hogy ezt a két állatot ki kell irtani az egész országban.

Ceres-ételzsir
a szokott kiváló minőségben minden füszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.
orth. כשר
Hutter József szappangyár Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

Azután tovább olvasott máguszai titkos könyveiben, hogyan növelhetné meg hatalmát mind jobban s ekkor a következő mondatra akadt rá:

»Hét bolygó sugározza be a föld hét tájékát s minden tájéknak van egy titokzatos érce, amely a csillagzatok sugarait maga felé vonzza. Aki ezt a hétféle ércet összegyüjti, egy óriás szobrot öntet belőlük, a bálványt egy magas hegy tetején felépitteti, az megszerezheti az örök néma csillagzatok minden bölcsességét, mert minden kérdésre, amit az óriáshoz intéznek, ez a hét csillag sugárzó fényében tündökölve a legjobb választ fogja adni.«

A király igy is cselekedett. Megöntette az óriást a hét ércből s mikor megkérdezte, mi a legnagyobb földi hatalom utja, az ércek titokzatosan, szinekben, szeszélyes vonalakban villantak föl s a király rövidesen megkapta máguszai válaszát.:

— Alázd meg a nagyokat, emeld föl az elesetteket s te lész a leghatalmasabb ember!

Egyetlenegy ember, egy az erdők mélyén lakó bölcs tudta csak a királynak a különös mondatot megmagyarázni:

— Vannak alattvalóid között sokan, akik érdemtelenül duskálnak a vagyonban, fényben. Vedd el a gonoszoktól azt, amivel többet, rosszat cselekszenek s add oda az elnyomottaknak !De gondolj a zsidókra is, akiktől őseid elvették a földjüket, vagyonukat! Nyisd meg nekik országodat s bánj velük emberségesen !

A magyarázat első fele tetszett a királynak. Elvenni a hatalmasoktól a kincseket, a vagyont, igen, ez kedve szerint való volt,. De viszszaengedni a zsidókat az országába? Ezen még gondolkozni fog s ha lehet, módját ejti, hogy ne kerüljön reá a sor. Elővette az ország nagyjainak jegyzékét s ráakadt annak a zsidónak a nevére, aki nagyapja életét megmentette. Maga elé hivatta s megkérdezte tőle, mi a kiváltsága a többiek fölött?

— Az, hogy I-ten és ember előtt zsidónak vallhatom magamat.

— Akkor már éppen eléggé kiélvezted a privilégiumodat — felelt gunyosan nevetve a király. — Mától fogva megint ugy élsz, mint azelőtt...

Az öreg zsidó sirása nem renditette meg a gőgös királyt. Az öreg ember kiment a palotából s mikor a kapu becsapódott mögötte, elkeseredetten felkiáltott:

— A jó I-ten legyen irgalmas hozzám, hogy a taliszt és tefilint megint csak szobám sötétjében ölthetem magamra... De te, kegyetlen zsarnok, meg fogod érezni a Mindenható sujtó kezét !...

A rákövetkező éjszaka a királynak gyötrelmes álma volt. Mintha mérhetetlen sikon állott volna, alatta a föld, homályos ködpárába burkolva, mig fölötte a végtelen kék tiszta égen kigyultak a csillagok. Két csillag, a kos és a bika fényesebben tündököltek, mint a többiek. És a két csillag hangtalanul kacagni kezdett, azután feltünt a sziporkázó fényben szörnyen vigyorgó állati ábrázatuk...

A szörnyü lidércnyomásból fölébredve, a király magához hivatta egész udvari népét .Mindenki e végzetes jóslatra gondolt de az álmot senki sem tudta megfejteni. Megint felkereste a reszkető király az erdei bölcset, aki azt mondta neki, hogy van a földön egy ember nemlátta, titokzatos hely, ahol veszedelmes megpróbáltatások várnak a merész halandóra, de aki megállja a próbát, annak lelkéből elszáll minden aggodalom.

A bölcs vezetésével utnak indult a kegyetlen király. Hosszu, hosszu bolyongás után egy mélységes, sötét erdő közepébe értek, honnan sok ösvény indult el minden irányba. És minden elágazásnál egy-egy angyal állott, középen pedig villámló karddal a legfőbb angyal, a Harag Angyala. És jöttek, jöttek zugó, hömpölygő áradatban az erdő minden tájáról az emberek, s megindultak azon az uton, amerre az angyal terelte őket. Némelyek egy szép, tiszta, virágokkal szegélyezett uton, amelyet rózsás fény derengett be, mások egy sáros, iszapos ösvényen, amelynek szélén undok hüllők nyüzsögtek, mig a legszörnyübb uton kárhozatos tüz lobbant fel, égő lángtenger, amelynek láttára halálos reszketés állta el a bölcs tagjait. És az irtózatos ut felé egy különös menet indult meg: királyok, cifra, tarka öltözetekben, öreg zsidók vezetése alatt, akik vállukon a talisszal, homlokukon és karjukon a szent szijakkal énekelték a zsoltárokat és valamennyien sértetlenül haladtak át a tüzön.

A király némán nézte végig a csodálatos menetet. Hasztalan intette a bölcs, hogy távozzék. — Amit más király megtesz, megteszem én is! — szólt és dacosan belevetette magát a lángtengerbe, amely haragos recsegéssel, sistergéssel összecsapott fölötte. A bölcs tudta, hogy a gőgös, elbizakodott királyt elnyelte a kárhozat tüze: ő maga bátran, tisztán haladt el a Harag Angyala előtt, aki vollogó kardját meghajtotta előtte.

Mikor a bölcs visszatért és elmondta a király szörnyü pusztulását, mindenkinek eszébe jutott a végzetes jóslat. De csak az öreg zsidó tudta megmondai, miért. jelentette a király végét a kos és a bika haragosan torz csillagzata.

— Tudjátok meg, — szólt — hogy én okoztam a szörnyü bünhődését. Én, akit a bálványimádásra akart kényszeriteni esztelen dühében... A bika bőréből készülnek a tfilin szijjai s a kos gyapjából a talisz bojtjai. Ezért kacagott rajta előre ez a két fenyegető csillagkép... Az a sok király pedig, aki háboritatlanul vonult át a lángtengeren, az örök boldogság paradicsomi földjére, mind olyan uralkodó volt, akik emberséges szivvel és szeretettel bánnak a zsidókkal.

S az uj király, aki hallotta az álom titokzatos magyarázatát, megnyitotta országa határait a zsidók előtt, akik ujjongva, boldogan tértek vissza szülőföldjükre a keserü számkivetésből....

Kitünő minőségü
Hutter
szarvas szappan
kapható minden füszer- és festékkereskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: Hutter József szappangyár és Olajipar r. t. Budapest, VII., Erzsébet-körut 6. — Telefon. J. 461—91, 92, 93, 94.

Patkányt, egeret, mezei egeret csak „RATINOL", svábbogaret, csótányt, ruszkit, hangyát „RUSSIN" irt gyökeresen! Más állatra, emberre veszélytelen! Napiárban szállitja: Ratinol Laboratorium Budapest, Murányi ucca 36.

RADION
egymaga mos!
Gyártja: HUTTER JÓZSEF
Szappangyár — Olajipar részvénytársaság
Telefon: József 461—94.
VI. Erzsébet-körut 6. sz.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Voéró, Sevát 3.
Gyertyagyujtás (Bpest): 4 ó. 30 p.
שבת kimenetele „ : 5 „ 25 „

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megujitani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerübb módja belföldön postatakarékpénztári csekk utján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbizásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— **A munkácsi főrabbi Budapesten.** Spira munkácsi főrabbi hétfőn és kedden a fővárosban tartózkodott gyógykezelés végett. Ez idő alatt rendkivül sokan keresték föl lakásán. A főrabbi meglátogatta Frankl Adolf irodai elnököt, kit szivélyesen üdvözölt, a magyar orthodoxia felsőházi képviselőjévé való megválasztása alkalmából. Frankl Adolf viszonozta a látogatást a főrabbi szállásán.

ספר דבר נאה
עלסוני" דטעי"ב מחירו פענגא, ולמו"ם בחילוף.
Weisz Áron, Makó.

— A **Halsmann-ügy.** Háromnapos tárgyalás után mult csütörtökön hirdette ki a bécsi legfelsőbb törvényszék az itéletet az apagyilkossággal vádolt Halsmann Fülöp rigai diák ügyében. A legfelsőbb törvényszék elutasitotta Halsmann Fülöp védőjének semmiségi panaszát és jóváhagyta az innsbrucki esküdtbiróság itéletét, amely szerint Halsmann bünös atyja megölésében és ezért négyévi fegyházbüntetéssel sujtják. Halsmann anyja és huga is ott volt a jogerős itélet kihirdetésénél. Midőn meghallották, hogy Halsmannt nem mentették fel, hangos zokogásban törtek ki. Teremőrök vezették ki őket. A legfelsőbb törvényszék itélete minden tekintetben jogszerünek és helyesnek ismeri el az innsbrucki esküdtbiróság indokolását. Amikor Halsmannak hirül adták elitéltetését, nyugodtan azt mondta: „ez az itélet sem tesz gyilkossá, mert nem vagyok gyilkos". Kegyelmet nem kér, de védőügyvédje ujabb perfelvételt kér. A bécsi és berlini sajtó a legfelsőbb törvényszék itéletét *tévedésnek* minősiti, mert az esküdtek verdiktjét, amely szemmelláthatólag antiszemita elfogultságból fakadt, nem birálta felül.

— **Tiferesz Bachurim egyletek országos konferenciája.** A budapesti Tiferesz Bachurim tudvalevően hosszabb idő óta foglalkozik egy országos orth. ifjusági egyesület megalakitásával, amely hivatva legyen az ifjuság problémáit megoldani. Az egyesület e célból elhatározta az ország összes ifjusági egyleteinek közös konferenciára való összehivását és hogy ezt a legalaposabban előkészithesse, az összes nyilvántartott egyletekkel, kérdőpontokat tartalmazó körlevél utján, érintkezésbe lépett. Az egyesület ezuton is felkéri az összes egyleteket válaszaik mielőbbi szives beküldésére, illetve a nyilván nem tartott egyleteket mielőbbi jelentkezésre kéri fel, hogy a körlevél utóbbiak részére is késedelem nélkül elküldhető legyen. Szükséges, hogy ebben a nagyfontosságu kérdésben az ország egész orthodox ifjuságának az akarata megnyilvánuljék. Az egyesület cime: Kazincy ucca 52.

— **A nyirbátori orth. hitközség** legutóbbi közgyülésén egyhangulag megválasztattak: Lefkovics Jenő elnök, Keszler Izráel ügyv. alelnök, Goldstein Sámuel II. alelnök, Lefkovics Herman pénztáros, Kellner Ignác tb. jegyző, Rothberger Béla ellenőr, Schwarz Herman és Heller Ignác gondnokok.

— **Választási küzdelem Miskolcon.** Miskolcról jelentik: Vasárnap, január 26-án zajlottak te a miskolci anyahitközségben a képviselőtestületi választások. Az 1923. évben kisebbségben maradt párt, amely az 1927. évi választásoknál sem szerezhette meg a többséget, a mostani választások alkalmával ujra felvette a harcot a hitközségi vezetés elnyeréséért. Leadatott 738 szavazat, amelyből a Feldmann—Mandula-párt 520, a multkori választásoknál kibukott Halmos-párt 218 szavazatot kapott és igy továbbra is biztositva van a miskolci hitközség mintaszerü vezetése és felvirágoztatása."

— **Haláleset.** A napokban hunyt el Nyirmártonfalván a vallásossága, jósága s jótékonysága által kivált s nagy tisztelettel körülvett Ehrenfeld Salamonné. A temetésénél Schiffmann Lázár kerületi főrabbi (Nyirlugos) és Friedmann Kálmán segédrabbi bucsuztatták szivrehatóan.
תנצב"ה

— **Rettenetes esetről adnak hirt** varsói lapok. Egy Blumstein nevü ember, ki Lodzban lakott, be lett sorozva a világháboru elején s otthagyta feleségét s kis lányát. Az asszony nagy nyomora miatt kénytelen volt Lodz-ból elköltözni, egy faluba ment lakni s férjéről semmiféle hirt nem kapott. A leány Varsóba ment, mesterséget tanult és mint munkásnő kereste kenyerét, amikor megismerkedett egy idősebb férfiuval, aki jómódu embernek adta ki magát és az ismeretségből nemsokára házasság lett. A fiatal asszony meghivta falun élő anyját magához, hogy bemutassa neki vejét. Amikor az asszony meglátta vejét, egy kiáltással elájult, mert a veje — eltünt férje volt. A varsói rabbinátus s az ügyészség kezeiben van most az ügy.

— **Feldulták a szalonikii zsidó temetőt.** Ismeretlen tettesek szombatról vasárnapra virradó éjszaka feldulták a történelmi nevezetességü szaloniki-i zsidó temető egy részét, amely a hires Allatini család sirjait foglalta magában. A szentségtörők hatvanhét sirkövet romboltak szét és a temető falának egy részét is lerombolták. A hitközség kérésére a rendőrség nyomozást inditott meg, amely azonban eredménytelen maradt.

ארמד. כשר

VÉNUS
ételzsir
Synders győri orth. főrabbi ur hechserével ellátva.
Vénus ételolaj
kiváló minőségben minden füszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:
Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.
Képviseli:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest" 161.

Elhunyt a szamosujvári főrabbi זצ"ל

Lapzárta után vesszük a szomoru értesitést, hogy Éliás Salamon, szamosujvári főrabbi, hétfőn, 62 éves korában, váratlanul elhunyt. Kedden délután temették óriási részvét mellett. Még a temetés előtt megválasztották utódjául a Zentán lakó legidősebb fiát, R. Jákajv-ot.

Az első heszpedet az uj főrabbi tartotta, majd a két fiatalabb fiu, Májer és Majse bucsuzott az elhunyt apától. Szivetrázó beszédekben méltatták 38 éves szamosujvári működését: a dési, marosvásárhelyi, bethleni, nagyiklódi és rettegi főrabbik. Már este volt, amikor az utolsó rög lehullott a főrabbi frissen hantolt sirjára.

Az elhunyt egy nappal halála előtt még egy brisz-szertartáson vett részt, délután egy temetésen mondott nagyszabásu heszpedet, este pedig előadást tartott jesivájában. Hétfőn reggel hirtelen rosszullétt fogta el; ágynak dőlt. Ekkor magához kérette a »Máávár Jábajk«-ot, mely könyvben fellapozta a lélek távozásáról (jeszivász nesómó) szóló fejezetet és ez nyitva maradt, amig a főrabbi nemes szive megszünt dobogni. — תנצב"ה

Orth. kóser
pótkávét
כשר של פסח
husvéti árut
elismert kitünő minőségben, szigoru előirás szerint, főt. Silberstein Áron beledi és főt. Fischer Menáchem sárvári főrabbi felügyelete alatt készit:
Sárvári Pótkávégyár Rt.
Szombat és ünnepnapokon zárva.

— A MÁDI FŐRABBI ELLENZI A VÁCI HITKÖZSÉGEK EGYBEOLVADÁSÁT. A Zsidó Ujság már beszámolt arról a mozgalomról, amely a váci statusquo hitközségben megindult az orthodox hitközségbe való beolvadás érdekében. Ebben az ügyben az orthodox hitközségből Winkler Lipót, a hirneves mádi gaónhoz fordultak véleményért. A főrabbi válaszát Silberstein Dávid rabbihoz intézte s lényege a következő: »Ebben az ügyben már nyilvánitottam véleményt a legutóbbi nagygyülés alkalmával és ezen alkalommal is csak ismételhetem, hogy távol legyen a váci hitközségtől a statusquókkal való egyesülés szándéka, mert az veszélyeztetné a hit és a vallásosságnak az ügyét, amint azt a tapasztalat bizonyitja és amint a Mehárám Schick döntvényeiben is olvassuk. Alkalmunk volt tapasztalni, hogy ahol a gaónok szavait nem szivlelték meg, e téren, a hitközségek táborában, sok fonákság keletkezett. Biztos vagyok benne, hogy a hithüek megmaradnak szilárd álláspontjuk mellett. — Winkler M. L. mádi főrabbi.« A levél héber eredetije igy hangzik:

ב"ה ג' לסדר שמות תר"צ לפ"ק.מאדי יצ"ו.
שוכ"ט על ראש ידיד ה"ה כבוד הרב הגאון הגדול חריף ובקי וגקי בנש"ק כש"ת מו"ה דוד יודה זילבערשטיין רב"ד דק"ק וואיטצען יצ"ו
אחרי מבא דרך ברכה פני הדר"ג הנני במודע כי יק"מ בא לידי והנה בנדון הענין כבר אמרתי ושניתי בעת הועד וגם ליהודי וכמ"כ לבע"ב ק"ק וואיטצען כי חלילה וחלילה להתאחד עם אנשי שטאטוסקוא במקום הדר"ג ואפ" לגגוע בקצהו כי הסכנה גדולה בכל עניני דת והיראה כידוע וכמ"ש בשו"ת מהר"ם שיק, וגם כי ראיתי במקומות שלא נשמע דברי הגאונים הוקנים דכמה מכשולות באו בתוך מחנה הקהלות ומובטחני כי היראים יחזיקו במעוזם עד כי נוכה לראות מורה לצדקה בקרב הימים כא"נ הטהורה ונפש ידידו דו"ש
ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאדי יצ"ו

— DR. WILENSKY, Vass és Klebelsberg miniszterek fogadták a Budapesten időző dr. Wilenskyt, a palesztinai »Keren Hájeszód« kiküldöttjét s rokonszenvüket fejezték ki — a napilapok tudósitása szerint — a palesztinai kulturtörekvések iránt. — Szerdán délután Frankl Adolf fogadta dr. Wilenskyt, kivel behatóan értekezett a palesztinai helyzetről.

— A BÜDSZENTMIHÁLYI FŐRABBI ÁLLAPOTA. A fővárosi és vidéki zsidóság köréből hozzánk érkező kérdezősködésre felelve, jelentjük, hogy Grünfeld Simon, az országszerte talmudi kapacitásnak elismert, büdszentmihályi főrabbi komolyan beteg, nagyfoku érelmeszesedéséből kifolyólag. Miután a budapesti orthodox szanatóriumban ápolták, haza utazott és otthoni ápolással igyekeznek a nagy beteget helyreállitani. Az egész ország zsidósága kiván neki minél előbbi gyógyulást. ! די ישלח לו רפואה שלמה

— IZGALMAS HITK. TISZTUJITÁS. Félegyházáról jelentik: Január 26-án tartotta meg az itteni orth. hitközség tisztujitó közgyülését, élénk érdeklődés mellett. A választás menetét olykor izgalmas incidensek zavarták. A választás eredménye: dr. Krausz Mór elnök, Fisch Illés alelnök, Weisz Gyula pénztáros, Czitter Sándor ellenőr.

— INGYEN TÜZELŐ KIOSZTÁS lesz vasárnap délelőtt 10 és 11 között a Zsidó Ujság kiadóhivatalában. A tüzelő beszerzésére jogositó utalványokat Blechner Jenő bocsátotta a rendelkezésünkre, aki már több izben gyakorolt jótékonyságot, az ismert ingyenkenyér akciója révén. Az utalványok egy szombattartó kereskedőhöz (özv. Bauerné, Dob u. 22.) szólnak.

Kivonat a 318. sz. árjegyzékünkből!

3. sz. **Fekete, füzős, férficipő**, magasszáru vagy fél, box vagy sevró, stuffolt talppal, kifogástalan minőségben, amerikai, francia vagy angol formában — — — — — — — — — **P 11.50**
4. sz. Fenti kivitelü cipő lak kaplival — — — — — — — **12.40**
5. sz. **Barna, füzős férfi félcipő**, divatos forma — — — — — **13.60**
5a sz. „ „ „ „ divatos betéttel — — — — **15.60**
5b sz. **Lakk**, „ „ „ fehér varrott rámával — — — **16.60**
8. sz. **Fekete női cipő**, diszes, divatos **P 11.20**; egész lak, kifogástalan minőség — — — — — — — — — — **13.90**
9. sz. **Női barna cipő**, pántos vagy füzös divatos kivitelben. — — **11.80**

Szállitás utánvétteli! Nem megfelelő ki lesz cserélve, vagy a pénz visszatérittetik.

3. sz. cipő
P 11.50

Imprex Cipőgyár, Makó.

— A SÁRVÁRI ORTH. LEÁNY-EGYLET uj tisztikara: Fischer főrabbiné elnök, Schwarz Terus, Lövin Blanka elelnökök, Bandi Mariska titkár, Berger Rózsi pénztáros, Spiegel Rella ellenőr. Választmány: Bandi Gizella, Flesch Hedvig, Klein Cili, Schiller Eszti, Schwarz Jolán, Spiegel Juliska, Krausz Teresi, Winkler Manci.

— A nagysurányi hitközségből. A mult héten tartotta a nagysurányi hitközség tisztujitó közgyülését, amelyen elnök lett Ehrenfeld Dávid, alelnök Wollner Mór, gondnokok Gyürk Lipót és Trotzer Ödön. Választmányi tagok: Grünwald Lázár, id. Weisz Zsigmond, Joris Adolf, Paskusz Albert, Rosner Vilmos, Spitzer Ferenc, Dukesz Albert, Weisz Fülöp, Guttmann József, Klein Henrik. — Ugyancsak a mult héten volt az „Ateresz Bachurim" ifjusági csoport választása a következő eredménnyel: Wollner Géza elnök, Rosner Mór alelnök, Weisz József ellenőr, Gama Márton titkár. Az ujonnan megválasztott tisztikart Frey Mayer főrabbi buzditotta a további működésre. Az egyesület egy *széfer tajró* irását határozta el. *Hamagid.*

— Megtámadott bócherlik. Pozsonyból jelentik: Nem ritka eset, hogy szlovák középiskolai tanulók, vagy tanoncok összeverekednek a békésen járókelő bócherlikkel, miközben hol az egyik, hol a másik párt buzza a rövidebbet. A verekedésekben különösen a Vadászsor uccai szlovák polgári iskola tanulói járnak elől „jó" példával, akik olyankor csapatostól támadják meg a békés bócherliket. Az elmult napokban is egy nagyobb csapat polgáriiskolai tanuló megtámadta a „Jeszod Hatóra" egyik Kämpfner nevü kis bócherlijét, aki békésen hazafelé ballagott és az egyik szlovák tanuló egy késsel megsebesitette a bócherlit. Szerencsére az eset egy szanatórium közelében történt, ahol az elalélt sebesültet első segélyben részesitették. A támadó tanulók erre természetesen a szélrózsa minden irányában szétszéledtek. Ennek dacára az iskolaszolgának sikerült az egyik tanulót elfogni s a polgári iskola házában levő orth. hitk. irodának átadni. Itt hajmeresztő dolgokat mesélt tanulótársai szándékáról a zsidókkal szemben, ő azonban ártatlannak vallotta magát s semmiről sem akart tudni.

— Rituális aggódalom a mosó szódánál. (Levél a szerkesztőhöz.) Folyó évi 2. számának szerkesztői üzenetében olvasom, hogy a mosószodát szabad használni edények tisztitásánál. Bátorkodom ezen üzenetükhöz megjegyezni, hogy habár a mosószóda előállitásához nem használnak rituális szempontból meg nem engedhető anyagokat, mégis tekintetbe kell vennünk, hogy a mosószóda előállitásával *kisebb* szappangyárak is foglalkoznak és ezeknek hiányos berendezésük folytán előfordulhat azon eset, hogy a faggyus edénybe kerül a szóda meleg állapotban, vagy olyan helyen lesz a szóda száritva, hol azelőtt szappan száradt és ennek hulladékával kerül eladásra. Szóval: az ovatosság igen is helyén van; ill. csakis kizárólagos kristályszóda gyárakból vásárolják kereskedőink a szódát!

— Amit az ember külföldről tud meg. Nem is tudtuk, hogy a magyar közgazdasági irodalom egy, a hivatalos támogatással megjelent „A magyar szövetkezeti ügy története" c. müvel gazdagodott. A müből egy szlovenszkói lapban következő szemelvényt olvassuk: „A helyzet rosszabbodott, midőn 1867-ben az ország zsidó lakosságát egyenjogusitották a keresztény lakósokkal s a zsidók ennek alapján a gazdasági élet minden ágazatában, a földmüvelésben, sőt még a szövetkezeti életben is elhelyezkedtek és az uzsorát, melyet eddig üztek ezekután ezen a téren is főfoglalkozásukként folytatták". Más helyen a következő, korlátoltságra valló közlemény olvasható: „A zsidók ellen azután akcióba hozott szövetkezeti mozgalmat, eltekintve az Istóczy Viktor által 1875-ben alapitott antiszemita mozgalomtól 1883-ban, Solymossy Eszter megyilkolása is megerősitette. A magyar biróság politikai nyomásra s a párisi „Nemzetközi Zsidószövetség" intervenciójára a vádlottakat ugyan felmentette, azonban az előhivott antiszemita szellem és az antiszemita politikai párlot már nem lehetett elfojtani.

— Megható és kegyeletes ünnepség keretében áldozott a pápai Tiferesz Bachurim vasárnap *Breuer* Lázár volt hitközségi elnök, az egyesület atyai jóakarója, emlékének. Az emlékünnepélyen megjelent testületileg a rabbinátus, Pressburger Mihály rabbi vezetésével, a hitközség elöljárósága Eisler Mór elnökkel az élén, a Chevra Kadisa képviselőtestülete Marton I. L. elnökkel, ki egyben az egyesület diszelnöke, Böhm Samu, a Pápai Izr. Iparosok Gyámolitó Egyletének elnöke és sokan mások. Az ünnepség *mincha* imával kezdődött, ami után Pressburger Mihály rabbi tartotta meg emlékbeszédét. Utána Gottlieb Benő az egyesület ellenőre, valamint Herczog Gyula elnök adtak könnyekig meghatóan kifejezést az egyesület mély gyászának. Az ifjusági elnök beszéde közben hullott le a lepel Singer Miksa celldömölki kőfaragó által müvészies en készitett emléktábláról. Stein Dávid kántor *„kél molé ráchmim"* imája után Pressburger rabbi „rabónon kádis"-ával végződött a bensőséges emlékünnepély.

— A new-yorki jesiva szanálása. New-Yorkból jelentik: A nagy new-yorki jesiva, melynek főiskolai jellege van, sulyos pénzügyi nehézségekkel küzd. A krizis leküzdésére, amely létében fenyegette a jesivát, megbeszélésre hivták egybe az iskola igazgatóit. A megbeszélésen elhatározták, hogy tagszerzési akciót inditanak és negyedmillió dolláros alapot létesitenek, amely nemcsak a helyzetet szanálná, de szilárd pénzügyi bázist teremtene a jesiva további müködése számára. A jesiva évi budgetje négyszázezer dollárt tesz ki, amelyből 150 ezer dollárt az igazgatók fognak felhozni. A jesiva felhivással fordult az amerikai és kanadai orthodox zsidósághoz, amelyben a jesiva rendszeres támogatását kérik. — A jesiva természetesen nem magyarországi értelemben vett orthodox szellemben lesz vezetve.

Saját maga meggyőződhet,

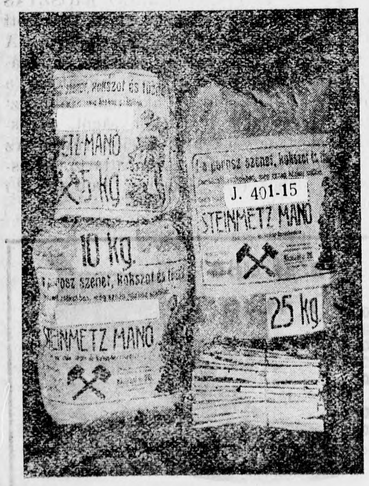

hogy a teljes sulyt megkapja, ha szén és kokszszükségletét 10 kilós és 25 kilós **leplombált** csomagolásban nálam fedezi.

1 csomag 10 kg. Ia. porosz szén 86 f.
1 csomag 10 kg. Ia. porosz koksz 96 f.
1 csomag 25 kg. Ia. porosz szén 2.15
1 csomag 20 kg. Ia. porosz koksz 1.92

5 csomag rendelésénél azonnal szállitok. Plombázott zsákokban 100 kg. porosz szén **8 P.** 100 kg. porosz koksz **9.20 P.** apritott fa 100 kg. **6.40 P.** Pormentes, házhoz szállitva és felhordva.

STEINMETZ **Klauzál-u. 21. szám.** Dohánytőzsdében. Tel. J. 401-15.

— FOLYÓ REGÉNYÜNK befejezése, helyszüke miatt a jövő számra maradt.

— A makó Tiferesz Bachurim f. hó 19-én tartotta tisztujitó közgyülését, melynek eredménye a következő: Páskesz Lázár elnök (egyhangulag), Weiszmann Lajos ügyv. alelnök, Moskovits Károly alelnök, Weinberger József gondnok, Rubinstein Herman II. gondnok, Feig Ferenc pénztáros, Strausz Sámuel ellenőr, Hauer Mór titkár, Gombó Kálmán háznagy. Választmányi tagok: Pollák Herman, Páskesz Fülöp, Gombó Izsák, Páskesz Lipót, Guttmann Henrik, Farkas Áron, Hoffmann József, Gombó Rudolf, Rosner Mór, Weisz Henrik. Póttagok: Pollák Benő, Strausz Mór, Weiszman Imre, Zeichner Lajos.

— Hires, tudós rabbi özvegye, ki általánosan ismert nevét nem viheti a nyilvánosság elé, ezuton esedezik a jóérzésü hittestvérekhez, hogy menyasszony lánya férjhezadásához bárminő összeggel hozzásegitsék. A legnagyobb nyomoron enyhit a támogató, kiért az özvegy hálás szivvel fog imádkozni. — „Hachnószász Káló" jeligén továbbitjuk az adományokat, melyeket lapunkban nyugtázunk.

— AZ UJHELYI SZEFÁRD-JESIVA vezetője, Meisels Henrik radványi főrabbi, nagyapjának, a hirneves Teitelbaum főrabbi Jahrzeitje alkalmából emlékünnepélyt rendezett. Az ünnepéllyel egybekötött »szeüdászmiczvó« vacsorán a jesiva 60 tanitványa és számos hitközségi tag vett részt. A főrabbi magasröptü emlékbeszédben hódolt nagynevü nagyapja emlékének.

— Chevra és rabbiság Munkácson. Pár hónappal ezelőtt meghalt Munkácson egy ember, akit még a mostani munkácsi főrabbi elődje, a *„Dárché Tesüvó"* szerzője megbélyegzett. A rabbiság ennek következtében átirt a chevrának, hogy az illetőt temettesse el a többi siroktól négy rőfnyire. A chevra erre a levelet kiszolgáltatta a családnak, amely világi biróság elé vitte a dolgot. A tanuként kihallgatott főrabbi tiltakozott az ellen, hogy egy nem a nyilvánosságnak szánt vallási kérdésben nyilvánitott véleményben világi fórum tárgyalást tartson. A többi tanu a Chevra vezetőségéből volt s nem vallottak a rabbiság mellett. A biróság a levél pontos forditásának beszerzésére uj tárgyalást tüzött ki.

— A bonyhádi Tiferesz Bachurim vasárnap este *Bróchajsz* traktátus tanulásának befejezése alkalmával szijümot rendezett. A szijümon a nagyszámu tagokon kivül megjelentek Pressburger főrabbi, az épen Bonyhádon tartózkodó R. Dovid Meisels s. a. uj-helyi szefárd főrabbi, Galandauer Ignác hitközségi elnök és a hitközség számos tagja. Braun Henrik, az egylet előadójának mélyértelmü és nagyhatásu *hádron-áloch*-ját Pressburger főrabbi mesteri beszéde követte, ki megelégedését fejezte ki az eddigi eredmények fölött és a tóratanulás további fokozására buzditotta a fiatalságot, majd a sátoraljaujhelyi rabbi mélyenszántó, tartalmas felszólalása következett. Végül Glattstein Miksa elnök felszólalásában bejelentette, hogy a tanulás fokozása érdekében az eddigi rendszeres napi két előadáson kivül az egylet tagjai ezentul külön-külön is tanulnak majd egy-egy traktátust, ugyhogy a jövőben az egyesület a teljes *sász* ra való szijümot is fog tartani. Az ifjuság végig emelkedett hangulatban a késő éjjeli órákig ünnepelte szorgalmának ujabb vivmányát.

— BUCSU ÜNNEPLÉS. A Nagyfuvaros utcában levő »Ecz Chájim« orth. imaegyesület Budapestről Salgótarjánba elköltözködő elnökének, — Krausz Manónak tiszteletére ünnepélyes közgyülést tartott, amelyen Fuchs Ignác alelnök, Cseh Ignác rabbi, Glück Dávid gondnok, dr. Riegler Bernát ügyvéd lelkes szavakban méltatták az elnök 25 évi müködését. Egyhangulag örökös diszelnökké választották Krausz Manót. A közgyülés után a Rombach utcai Niszel-féle étteremben folytatódott az ünneplés, egy szijümmal kapcsolatban. Cseh egyleti rabbi a befejezett traktátusból kiinduló beszédet mondott. A fehér asztal mellett Glück Dávid, Felsenburg Henrik, Klein Jenő, Májer József és Niszel Lipót köszöntötték a bucsuzó elnököt.

Családi hirek

Rosenbaum Esztike, Vác és Róth Ármin, Földes—Budapest, jegyesek.

Preisach Rózsikát Pápáról eljegyezte Wosner Miksa, a szombathelyi Tiferesz Bachurim elnöke. — (Minden külön értesités helyett.)

Danzinger Zoltán, Danzinger Lajos fia, Debrecen, f. hó 26-án eljegyezte Neufeld Rózsikát, Neufeld Simon rabbi leányát, Miskolcról.

Lévy Lili, Tiszapalkonya, Kraus Sándor, Polgár, jegyesek.

Mandl Pirike, Gyöngyös, Rosner Jenő, Szabadka, Jegyesek.

Safir Baba, Baden b. Wien és Weinberger Emil, S.-A.-Ujhely ezuton értesitik barátaikat, jóakaróikat és ismerőseiket eljegyzésükről.

Dávidovics Manó, Kecskemét, február 4-én tartja esküvőjét Grünberger Elzával, Celldömölkön.

Szerkesztői üzenetek

Surány: 1929 október 1. óta — Főrabbi, Balmazujváros: Mázeltov. — Kiváncsi: Továbbitva lett. — S.: A kecskeméti szijüm-ünnepélyen, melyről mult héten irtunk, Mandel Lipót, Kecskeméti Mihály és Dávidovics Manó is tartottak tartalmas előadásokat. — Eisenberg, Ujpest.: Mázeltov.

Katzburg Salamon könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 28.
Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészitését. — Specialista héber nyomtatványokban.
מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó Előfizetőinknek 5% engedmény. — **Seidner Lipót** áruháza Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

Nyilttér*)

Óvás és értesités!

Alulirott felhivom hittestvéreimnek és minden szombattartónak figyelmét, hogy a *Klauzál-u. 20 alatt* levő szén- és füszerüzlettel (Steinmetz Manóné) amely szombaton nyitva van, *semminemü közösségem nincs.*

Nagyon kérem hittestvéreimet, hogy engem, mint szombattartót szén- és fa rendeléseikkel támogatni sziveskedjenek. Cimem: *Dohánytőzsde, Klauzál-utca 21.* Telefon: József 401—15.

Steinmetz Manó
fa- és szénkereskedő.

*) E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Apró hirdetések

Hirdetési dijszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betükből 32 fillér. *Állást keresőknél* **szavankint 13, vastagon szedett betükből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jeligés levelek kettős boritékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a dij előzetes lefizetése mellett közölhetők.**

HUSZONEGY esztendő óta közvetit házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG elökelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetit: Schwarcz Gábor, Rákóczi-ut 80. fsz. 5. Tel.: J. 378—69. Elsőrangu külföldi összeköttetések.

JÓFORGALMU fényképészeti müteremmel rendelkező, szépnek mondott, vallásos orth. leány, hozzáillő, vallásos, intelligens fiatalembert keres, házasság céljából. »Tavaszi napsugár« jelige.

3 DARAB Montefióre Mózes, eredeti héber levél, nagy nyomorban tengődő, özvegy zsidó asszonynál olcsón megvehető. Bp. VII., Telep-u 68. fsz. 3., csakis délután.

39 ÉVES fiatalember keres hozzáillő leányt, esetleg fiatal özvegyet, szigoruan vallásos házból, 25.000 P hozománnyal, mely a férfi házába bekebelezhető. A fiatalember a budapesti piacon jól be van vezetve, nagy vevőkörrel rendelkezik; üzlete fényes párnószót biztosit. Ajánlatokat »»mázol übróchó« jeligére kér.

BÓCHER, szép, fess ember, keres csinos, szép, fiatal lányt (20 éves korig), talmid-chóchom leányát, ki szigoruan chószid nevelésben részesült. Hozományra, vagy üzletbe való benősülésre reflektál. »Jóré somájim« jelige.

HALLÓ! Közeledik a purim! Figyelem! Ifjak, Öregek, Bócherek és Fiatalok! Megkezdhetjük a szállitást a purimspielokból, legelsőrangu és kacagtató purimspielok kerülnek szállitásra és mindenkinek érdeke; hogy minél előbb rendeljen, amig a készlet tart. Árak 1 pengőtől 6 pengőig. 1, 2, 3, 4, 5 személyesek 1-től 5 felvonásig. Szállitás a postaköltség elkerülése miatt csakis a pénz előzetes beküldése mellett. — Utánvétel melletti szállitásnál 1 P költséget számitok. Reich Béla tanitó, Turistvándi, Szatmár m.

UNOKAHUGOM részére, bájos, fiatal leány, megfelelő hozománnyal, szigoruan orth. fiatalembert keresek. »Szerencse 22« jelige.

ORTH. MÁCESZT bármily mennyiségben, olcsó árak és előnyös feltételek mellett szállit, továbbá — csakis Gizella-malmi lisztet sütésre vállal Epstein Sándor orth. pászkasütő, Tiszafüred. Telefon: 31.

ORTH. KÓSER szalámi- és baromfiüzlet, forgalmas utcában, elutazás miatt átadó. Szondi-u. 42/b.

SZABÓTANONCNAK jó házból való fiu felvétetik. Schlésinger Hermann, Népszinház-u. 22.

SZOMBATTARTÓ, polgárit végzett pesti fiu, nyomdásztanoncnak azonnalra felvétetik. Karpfenstein-u. 10.

A csodarabbi
3 felvonásos kacagtató purimspiel.
Ára előadási engedéllyel 4 pengő (portómentesen). Megrendelhető a pénz előzetes beküldése mellett **Schwarcz Izidor** tanitónál, **Kiskörösön.**

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sírkőüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Jól szortirozott
előnyomda berendezéseket
a legdivatosabb mintákkal legolcsóbban szállit:
Bleier Testvérek, Szarvas
Belicey-u. 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
VI. Próféta ucca 7

Orth. Máczeszt דמהדרין מן המהדרין
mely a váci orth. izr. hitközség főrabbijának
הרה"ג מו"ה ישעי' זילבערשטיין נ"י
felügyelete alatt készül, a legtökeletesebb gépekkel felszerelve, ugy rituális szempontból, mint higiénikus követelményeknek és a legkényesebb izlésnek is megfelelően, ugy szintén מצות שמורים, valamint őrölt pászka (dara) melynek kiválógatása és őrlése különös rituális felügyelet alatt történik, ajánlunk ugy nagyban a tisztelt hitközségeknek, valamint kicsinyben egyes családoknak, melyet kivánatra ládában vagy léckeretekben; eseleg dupla papirban szállitunk olcsó árak mellett.
Kolman és Hirschfeld
orth. máczesz sütők Vác.

Orth. kóser
Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2—2 és fél kilogrammig
Trappista 1—1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag
állandóan a legjobb minőségben kapható a **Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.**
Készitményeink a tejtermékbirálatokon többszörösen első dijjal kitüntetve.
Hechser a sárvári orth. hitközség rabbiságától. — Kérjen árajánlatot!

Budapest, 1930. február 7 / 5690. Sevát 9. **40 fillér** **VI. évfolyam 6. szám.**

אללגעמיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA: **Groszberg Lipót** ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10. TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791. EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI: **Groszberg Jenő**

Miniszter és polgármester

Keleteurópában a mult században ismert tipus volt a »má jófisz« zsidó. Azt a szegény zsidó bérlőt, vagy házi zsidót nevezték igy, kit a földesura mulatságai füszerezésére használt föl. Ha a lengyel ur, a gőgös »pórecz«, aki eltürte, hogy egy-egy korcsmabérleten, vagy szeszfőzdéjéből tengődjék a zsidó, mulatott mindkét nembeli cimboráival és a jókedv tetőpontra hágott, akkor felcitálták a kastélyba a zsidó »árendáriust« és arra kényszeritették a sokszor patriarchális és becsületességben megőszült embert, hogy táncoljon előttük és énekelje hozzá ezt a péntekesti éneket: »má jófisz... át sábosz hámálkó« (mily szép vagy te, szombati királynő), az akkor szokásos melódián. Azóta nevezték a keleteurópai publicisztikában a gerinctelen, önérzet nélküli zsidót, aki boldog, — hogy résztvehet nem-zsidók körében a mulatságon s elvakultságában nem veszi észre, hogy tulajdonképen egy groteszk szerepet, a bohócéhoz hasonlót, játszatnak vele.

Az idők multával eltünt a »má jófisz« tipus; a hatalom birtokosai már nem táncoltatják meg bortól felhevült állapotban a zsidót, hanem egész éven át egész józanul és rendszeresen táncoltatják meg; és nem énekeltetik el vele a »má jófiszt«, mert ugy gondolják, hogy mellékes, milyen kedvet mimel megtáncoltatása közepette. A »má jófisz« hangulatába inkább a zsidók ringatják be önmagukat és ha hallanak egy kis dinom-dánomot, akkor hajlandók belerezegtetni önmagukba a »má jófisz« motivumát s elhinni, »milyen szép« itt minden. Az ilyen optimizmus a zsidóság számára veszélyes önámitássá alakul s ezért meg kell állanunk egy percre annál a ténynél, hogy gróf Klebelsberg kultuszminiszter és Ripka Ferenc főpolgármester a pesti izr. hitközség rendkivüli közgyülésén, vasárnap, megjelentek és szép szónoklatokat tartottak. A rendkivüli diszközgyülést egy érdemén felül felfujt esetből kifolyólag rendezték s igy a két illusztris egyéniség megjelenése és felszólalása annál inkább alkalmas a »má jófisz« hangulat esetleges előidézéséhez. Hisz oly szépeket beszéltek a gyülésen. A kultuszminiszter a régi liberalizmus hivének vallotta magát, a numerus clausust elitélte, a főpolgármester pedig a tőle megszokott szivélyességgel hangoztatta, hogy a főváros milyen sokat köszönhet a budapesti zsidóságnak. Mindkét felszólalás valóban ünnepélyes tónusban folyt; a beszédekből kiáradó liberális szellem felemelő hatással volt. — Mindezek azonban szép — szavak, melyek mögött valóság nincs és a megfelelő cselekedetek hiányzanak. Tulajdonképen nekünk, orthodoxoknak, sok közünk nem volna az esethez; tulajdonképen egyszerüen tudomásul kellene vennünk azt, ha neológ testvéreink, akik ott jelen voltak, tüntetően tapsoltak s a dolog részünkre ezzel elintéződnék. De nem igy van a dolog. A zsidóság általános elszegényedése közepette nem lehet közömbös nekünk neológ hittestvéreink gazdasági helyzete sem. Ha a neológ zsidó kereseti viszonyai rosszak, elsősorban az orthodox zsidó érzi meg. — Ilyen szempontból tehát meg lehet állapitani, hogy a numerus clausus még korántsem csökkent le olyan mértékben, hogy nem volna kár, mindnyájunk szempontjából veszteség az a rengeteg összeg, amelyet neológ testvéreink a külföldre kénytelenek küldeni, fiaik egyetemi tanulmányaiért. Nincs tehát ok semmiféle »má jófisz« dallamra. Mert a szó elröppen és a valóság megmarad. És igy vagyunk a főpolgármester enunciációjával. Akinek — legyen az orthodox, vagy neológ zsidó — dolga volt az utolsó időkben a fővárosi hivatalokban, nyomát sem találja annak; mintha ott az a tudat uralkodnék, hogy a zsidóság is tett valamit a fővárosért. Ettől az általános impresszióitól eltekintve, amelyet naponként számtalan esettel lehetne igazolni, ha az emberek nem fáradtak volna bele a panaszkodásba is, vannak konkrétebb cáfolatai is a főpolgármester ur szavai nyomán esetleg felfejlődő »má jófisz« önámitásnak. S a helyzet szomoruságát fogja illusztrálni, ha az u. n. zsidó sajtó nem fogja a főváros vezetőinek szép szavaihoz azt a tiszteletteljes kérdést füzni: ebben a városban, amelynek 25 százaléka zsidó, mennyi zsidó tanitó van a fővárosnál alkalmazva? S azt sem fogják kérdezni: ennél a fővárosnál, ahol a főpolgármester bevallása szerint annyi zsidó tevékenykedett a főváros üdvére — mennyi a zsidó tisztviselők száma? S ezzel kapcsolatban felvetődhet az a kérdés: Budapesten, ahol a járulékok legtekintélyesebb kontingensét zsidó cégek szolgáltatják, mennyi zsidó tisztviselő talált elhelyezkedést a — Társadalombiztositó Intézetben?

A kultuszminiszter s a főpolgármester szavai nyomában e kérdéseket fel kellett vetnünk, hogy el ne hatalmaskodjék a »má jófisz« hangulat a felületesen gondolkodó zsidó rétegben s a mi orthodox testvéreink is tudatára jussanak annak, hogy csak tettek, kormányzati intézkedések, — nem pedig szép szavak fogják elhozni azt az időt, amikor a magyar orthodox zsidó gondtalanul elzengheti az igazi »má jófiszt«, amely a sábosz szépségéről és áldásairól szól. Ehhez azonban szükséges, hogy ne ámitsuk önmagunkat és ne higyjük, hogy magasállásu személyiségek röpke szavai szájunkba repülő sült galambokká válnak máról-holnapra hirtelen.